

על ספרית אלכסנדריה המתחדשת - נונה אורבך

כיום ביניים 2016

רקע

כשרק למדתי לכתוב, סיפר לי סבי, יצחק קיפניס, על העיר המעניינת אלכסנדריה ועל המגילות בספרייה הגדולה בעולם, בה היה טמון ומגולגל כל הידע האנושי. על הארכיבאים שהעתיקו יומם ולילה ועל שיחות חכמות בין אנשים שמתהלכים לבושי טוגה בגנים. הוא הוזמן מפלשתינה למצרים בתחילת המאה ה-20 לשמש האדריכל הראשי של "חברת דלתא נילוס". הוא תכנן ופיקח על בניית תעלות השקיה, בריכת שחייה אולימפית בשכונת אל-מעדי בקהיר, וילות, כנסיה ובית כנסת. הוא סיפר לי על מגוון השפות והמסתורין שבעיר. התעניינתי בפירמידות וסודותיהן והכתב ההירוגליפי ריתק אותי. שנים אחר כך פגשתי בשיריו של קוואפיס. כל הזמנים כולם התערבבו בתודעתי ועלו באש ונפער בי געגוע.

וגם כאשר כבר יכולתי לסדר את המידע ברצף כרונולוגי היסטורי, השארתי את הגעגוע על כנו ואת ערבובי המקום, זמן וחילופי התרבויות. חלומיותה של אלכסנדריה עודנה נוכחת והגעגוע וחווית ההחמצה, הוא שמפעיל אותי ליצור לה הדהודים. כמעט הכל בא והולך אליה וממנה.

כילדה מצאתי לא פעם מטבע על האדמה, אוזן כד חרס ואבני פסיפס - סימנים של בני אדם שחיו כאן לפנינו. השלמתי בדמיוני את התמונה מי היו האנשים הללו. יתכן גם ששמי המלא, שמשונה, קישר אותי לפלישתים ואחר כך גם לאשדודה – הפסלון שהכרתי כילדה במוזיאון ישראל והוא אחת היצירות האהובות עלי במיוחד.

העיסוק שלי כמטפלת בארכיאולוגיה של הנפש, ומצד שני בסימנים שהותירו דורות קודמים על האדמה הזו - תורגמו לשם כולל ליצירה שלי. כולה נחה תחת הכותרת "תל נונה". ומתוך התל האישי שלי שחומריו נגלים ומתכסים, אני תוהה מה היה קורה אילו המגילות לא היו נשרפות? כיצד הייתה נראית התרבות שלנו היום? אולי היינו יכולים לקרוא את שירי סאפפו במלואם? האם יתכן שכתבה גם מחזות? אולי היו עוד כתבים לאריסטו? ואולי אף היו יוצרים עלומים שכלל לא ידועים לנו היום?

ביאנלה

ב-2011, התעוררתי לילה אחד והתחלתי לרשום רעיון. עלה בדעתי ליצור מחווה לספרייה הגדולה, ליצור סימן ים תיכוני, שיתייחס לאיוולת ויזהיר מאסונות שכאלה. חשבתי שיהיה מרגש שהמחווה תבוא מירושלים למצרים דרך וונציה גם כהכרת תודה על תרגום השבעים שנוצר בה וגם כמסלול הפלגה מדומיין.

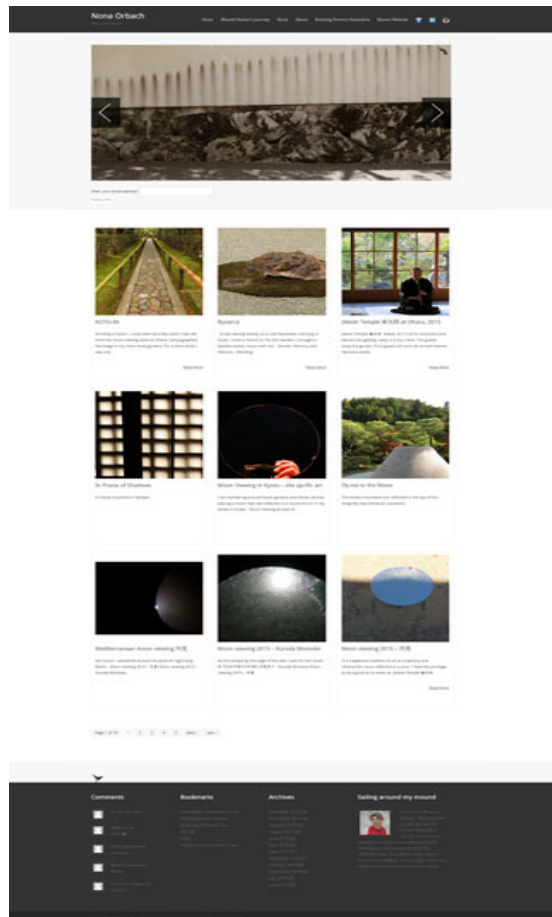
רציתי שאמנים מכל העולם יזמנו ליצור עבודות לכבודה וכולן יוצגו בביתן הישראלי. מכיוון שהרבה מהידע שלנו, למרות שנדמה לנו שהוא אישי, הוא למעשה ארכיטיפי, רציתי לפנות אל הלא מודע הקולקטיבי של אמנים, על מנת להחיות חומרים קדומים שעדיין רלוונטיים לנו גם היום. חשבתי שמן הראוי שהעבודות של קנטריג', מונה חאטום, דייוויד הוקני, יגיבו ליצירה שהייתה קיימת בה או הייתה יכולה להיות בה. [תווים של באך, נוסחאותיו של איינשטיין, למשל]. חשבתי גם שהכרחי שכל הארכיב גם יסרק ויועמד לרשות האנושות לעיון. שקבוצת ארכיברים תהיה אחראית גם אחרי הביאנלה להזין את הספרייה האינטרנטית לטובת כלל האנושות. ושמעשה כזה הוא נס וסימן כנגד האיוולת של הרס וחורבן. וכל זה ייווצר ויתעשר בתוך הספרייה הגדולה שלנו היום – גוגל. דמיינתי גם את שמחתם של בלברי אלכסנדריה העתיקה למשמע הפלא האינטרנטי. כמה ישתאו מן האפשרות של: קאט אנד פייסט...

זזה לא קרה.

החלטתי שאני יוצרת משהו אחר.

יצירה אינטרנטית - BLOG AS ARTWORK

משנת 2012 אני מנהלת יצירת אמנות אינטרנטית מתמשכת המתייחסת בצורה זו או אחרת לספרייה הגדולה. הקומפוזיציה של העבודה הוא בלוג בשם BLOG AS ARTWORK. בחרתי בפורמט חושן המכיל תשע תמונות ואחת רוחבית המתחלפת מעליהם. מאחורי כל תמונה - מגירה - מקופל פוסט. הכניסה לפוסט מזמנת עוד שבילים המוליכים לעוד ועוד מקומות, כמו אליס שנפלת לבור ופוגשת ארנב ומלכה.

ארגון הפוסטים מבוסס על אבחנה שמלווה אותי מילדות; שמתי לב ששכנות בין ספרים על מדף, מעניקה להם עוד משמעויות מעצם המיקום. ולכן, סדר הפוסטים גמיש, אישי ואסוציאטיבי. השכנות מטבעה יוצרת הדהוד נוסף. ואני נותנת אמון בכך שמראת הנפש האישית וקולקטיבית, תקרין עצמה בקומפוזיציה מדויקת באמצעות הפיקסלים. אני מנסה להמציא ולקשר בין אגפיה על פי פרשנותי הזערורית. אני מסמנת שובל ומאירה בפנס אישי מה שיתכן מאד שהוא אוניברסלי. ואכן, זהו ניסיון סיזיפי, חסר תוחלת במידה רבה, אך גם אופטימי ומשועשע, המעורר לעורר לחיים פיסות מידע ויזמי בהשראת הספרייה הגדולה. חשוב לציין את פגיעותה של היצירה [כהקבלה לשריפה] שכן כבר חוויתי כיצד בהינף פיקסלים הכל קורס ונעלם בתהום הנשייה, אם משום תקלה טכנית או האקרים שהשאירו שלטי גרפיטי אלימים בערבית בכל פינה.

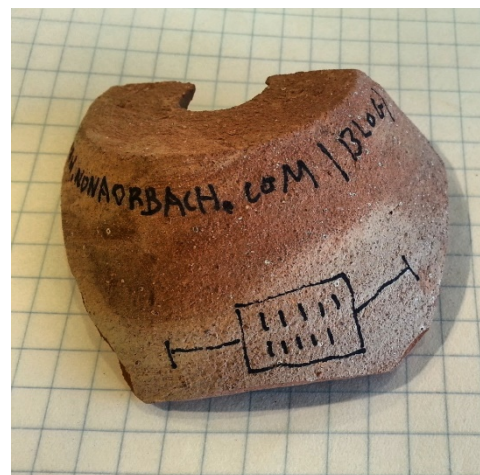
מתוך חופש פעולה שלקחתי לעצמי, אני מזמנת מפגשים בין יוצרים חיים ומתים, דמיוניים ומציאותיים, בין מקומות, זמנים ותרבויות. הכל יכול לשבת בסמיכויות שונות על מדפי הספרייה שלי. החיבורים באמצעות פיקסלים – עוקפים את עובדת הזמן הכרונולוגי. למשל:

- נפגשתי עם אוקלידס בגן זן בקיוטו - <http://nonaorbach.com/blog/?p=208>
- נענית למשאלתו של לאונרדו דה וינצ'י, לשמוע מה חדש בתחום החלל והפגשתי אותו עם הקיריוסטי על מאדים. <http://nonaorbach.com/blog/?p=6359>

- ופגשתי את הספרייה הקדומה גם ב... קיטו. <http://nonaorbach.com/blog/?p=93>
- כך גם הוזמנתי לארוחת ערב עם פנלופה ואודיסאוס בהפלגתי לאיתקה. <http://nonaorbach.com/blog/?p=3146>
- BE MY GUEST - הוא צירי בבלוג שבו אני מארחת בסלון אמנים ואנשי רוח שונים. הנה לינק שדרכו אפשר לבחור עם מי לשבת ולשוחח: <http://nonaorbach.com/blog/?tag=be-my-guest>

Mound Hacker

אחרי כשנתיים בה פעלה היצירה, עלה בי צורך ליצור התערבות ממשית באתרים ארכיאולוגיים שמקושרים לאלכסנדריה. על שברי חרסים של כדים בעלי גזרה ארכאית מקומית ים תיכונית, רשמתי את לינק הבלוג. כלומר, יצרתי אוסטרקונים.

המצאתי דמות בשם Mound Hacker, המשוטטת באתרים שונים ומשאירה אחריה שובל חרסים. אלה מתפקדים כנרות זיכרון לספריה השרופה ולאיוולת של האדם. הם נטמעים באתר. בכל מקום בו אני משאירה חרס אני טווה חוט דמיוני מעבר לים לכיוון אלכסנדריה ההיא הנעדרת. המטרה שמישהו ימצא ויכנס לאתר, יבין במה מדובר ואולי אף ישאיר משפט ובכך יצטרף. ההצבה מצולמת ועולה פוסט בעניין. אני גם שולחת מייל לאתר הארכיאולוגי המסביר את המעשה. כמוכן, משעשעת אותי המחשבה שחרס שאינו מן המקום ימצא עם ידי ארכיאולוג עתידי ותיאוריה כלשהי תומצא על מנת לגשר על הפער בין החרס הפלשתיני למיקומו בצפון איטליה – שכן, זה מטבעו להמציא סיפור במקום בו שורה עמימות.

תל יוקנעם, כנקודת תצפית על מיקום מעבר השיירות ממצרים- היה הראשון בו השארתי מפתח לספריה הקדומה, לנוכח מפעלי ההי טק שעל הגבעות ממול: <http://nonaorbach.com/blog/?p=7651>

בהמשך השארתי חרסים בפומפיי, <http://nonaorbach.com/blog/?p=8016>

וליד הספרייה השרופה של הרקולניום: <http://nonaorbach.com/blog/?p=7849>

מיקום החרסים ממופה בספריית המפות של GOOGLE EARTH. אנשים קיבלו ממני חרסים והניחו אותם במקומות משמעותיים להם ושלחו סיפור וצילום. כל אלה נוכחים בפיקסלים על מפת העולם של Mound Hacker. http://www.nonaorbach.com/html_Map/moundhackermap.html

תל נונה- גרסת הקהל

ב- 2013 קיימתי אירוע של לילה באגף הארכיאולוגי של מוזיאון ישראל, "תל נונה- גרסת הקהל". לנוכח אשדודה וכמחווה למארסל התרחש אירוע מורכב בו נכנסתי לתוך הארכיב של ילדותי והתערבתי בו. מצורף לינק לוידאו קצר המתאר את המורכבות.

<https://www.youtube.com/watch?v=2zLpoYKLSLg>

בנוסף, היו שם סלים עם 1000 אוסטרקונים לחלוקה. הקהל הוזמן להצטרף למסעותיו של מאונד האקר בעולם. ולהטמין חרס בכל מקום פרט למוזיאון.... הסיפורים והצילומים שנשלחו עלו למפה העולמית. סלי הקש שימשו לפני כמה עשרות שנים בחפירות אכזיב...

מה הלאה?

בימים אלה אני מצטרפת לויקיפדיה ובהמשך מתכוונת לחתור תחתיה. אני מצפה שהמושג "נונה אורבך" יאושר בעברית ואנגלית. בתוכו כבר נוכח המושג "תל נונה". ברצוני להכניס את זה האחרון גם כנספח זעיר למושג "תל ארכיאולוגי". בנוסף ברצוני להכניס את המושג Mound Hacker תחת המושג HACKER.

לפעולות אלה אני קוראת **MOUND EMBEDDED**